

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

За загальною редакцією Л.В.Одноворець та І.М. Пазухи

(Суми, 28–29 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Форми організації самостійної роботи студентів-філологів з теорії мови

Беценко Т.П., д.ф.н., професор

*Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка,
кафедра української мови*

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів-гуманітаріїв – майбутніх педагогів потребує ефективної організації їхньої самостійної роботи в позааудиторний час. Проблема самопідготовки студентів гостро постала у зв'язку з впровадженням у національний освітній процес вищої школи нових стандартів освіти, що не зовсім виправдано: зокрема, це насамперед стосується скорочення лекційних та практичних занять з фахових дисциплін. Відтак майже увесь матеріал навчальних курсів, у розгляданому випадку – дисциплін теоретичного мовознавчого циклу – вступу до мовознавства (1курс), загального мовознавства (5 курс), теорії мови (6 курс) – 70% виноситься на самостійне вивчення. Такий підхід, вважаємо, завдає значної шкоди у плані формування високоосвіченої, висококомпетентної особистості майбутнього фахівця – вчителя української мови і літератури. Закономірно, що студентам без наукового досвіду складно розібратися у непростих, почасти суперечливих поглядах та проблемах науки з обраного фаху. Задля того, щоб максимально допомогти майбутнім педагогам у оволодінні науковим багажем знань, треба належним чином, методично правильно, глибоко продумано і виважено організувати їхню самостійну роботу, активізувавши різнобічний потенціал інтелектуальної, практично-дієвої, креативної, пошуково-дослідної діяльності. При цьому також треба враховувати і використовувати особистісно орієнтований підхід.

Організація самостійної роботи студентів з теоретичних дисциплін мовознавчого циклу розпочинається з визначення тем (питань), які виносяться на самостійне вивчення, переліку списку рекомендованої літератури та завдань (теоретичного, практичного, теоретико-практичного характеру), обов'язкової наявності необхідних, лаконічно сформульованих методичних порад, коментарів, зауважень, вказівок тощо до виконання завдань.

СЕКЦІЯ 2: Психолого-педагогічні аспекти і методи удосконалення позааудиторної роботи

Найсуттєвішим у організації самостійної роботи студентів, на наш погляд, є добір завдань для самостійного виконання. Ефективною вважаємо роботу з підручником. Досвід свідчить, що належне опрацювання теоретичних питань розпочинається з якісного засвоєння програмного матеріалу, поданого в підручнику (необхідного мінімуму), на основі якого в подальшому здійснюватиметься розбудова наукового світогляду фахівця. З цією метою пропонуємо (де доцільно) на основі опрацьованого за підручником матеріалу теми окремі питання подати у формі таблиць, алгоритмів, графіків. Конструювання таблиць – один з раціональних способів інтелектуальної обробки матеріалу – його індивідуалізованої систематизації. Набуття навичок складати таблиці – шлях до осмисленого сприйняття, запам'ятовування, членування інформації, її аналітико-синтетичної обробки, встановлення причиново-наслідкових зв'язків між явищами, поняттями тощо. Активізація зорової пам'яті допоможе в подальшому до якісного засвоєння інформації.

Суттєвим видається завдання, яке передбачає пошук дещо ширшого, поглибленого матеріалу, що його подає підручник. Тому радимо доповнити підручник матеріалами галузевих енциклопедій, монографій.

Сприяє активізації наукових інтересів та розвитку розумово-творчих, пошукових здібностей студентів завдання, що передбачає самостійний добір ілюстративного матеріалу з певних джерел (періодики, художніх текстів). Важливо, щоб виконання таких завдань викладач обов'язково перевіряв на заняттях. При цьому студенти повинні взяти участь у обговоренні, подавати свої коментарі, виправляти огріхи однокурсників тощо. Трапляється, що не всі студенти і в багатьох випадках не завжди правильно виконують завдання (помиляються в доборі матеріалу та ін.).

Складними є самостійні завдання творчого характеру (*скласти..., навести, дібрати приклади і прокоментувати, узагальнити...*). Різновидом самостійних завдань, що їх пропонуємо студентам-філологам), можуть бути лінгвістичні задачі типу: *доведіть, що... Свою відповідь аргументуйте* та ін.

Організація самостійної роботи студентів-філологів повинна відповідати вимогам часу, передбачати освоєння найновіших досягнень з сфери науки, орієнтуватися на міждисциплінарні зв'язки. Необхідно підвести студента до розуміння складності, дискусійності

*СЕКЦІЯ 2: Психолого-педагогічні аспекти і методи
удосконалення позааудиторної роботи*

наукових положень, поглядів, плюралізму думок. Також докінець важливо навчити розбиратися в науковому " хаосі", знаходити правильну відповідь, істинні шляхи розв'язання завдань.

Отже, самостійна робота студентів в позааудиторний час – це можливість оволодіння прийомами та методами самостійного пошуку, обробки, в майбутньому – ефективного застосування інформації з певної галузі наукових знань.